

Vooronderzoek onderzoeksomgeving

Juni 2026

Inhoudsopgave

1 Inleiding	2
2 Theoretisch kader	3
3 Praktijkanalyse	4
Behoeftanalyse	4
Verkenning digitale middelen	5
4 Ontwerpvoorstel en aanbevelingen	7
5 Actiepunten	8
6 Literatuurlijst	9

1 Inleiding

Het doen van praktijkgericht onderzoek speelt binnen Curio een grote rol. Dit blijkt uit diverse onderwijsprojecten, zoals Pioniers, Leerlabs en Practoraten, waarin docenten uit het mbo en vmbo op systematische wijze onderzoek uitvoeren in hun eigen onderwijspraktijk. Met deze projecten wordt echter nog niet de volledige organisatie bereikt en blijft de deelname beperkt tot een specifieke groep collega's.

Tegelijkertijd streeft Curio ernaar om het onderzoekend vermogen onder álle betrokkenen te versterken. In het Instellingsplan van Curio 2024-2030 wordt dan ook de volgende belofte voor 2030 gedaan: Werkgevers, andere onderwijsinstellingen en de samenleving zien dat de onderzoekende houding van Curio-medewerkers, -leerlingen en -studenten praktijkgerichte kennis en innovaties oplevert (2023, p. 5).

Ceelen-Meevissen (2025) deed onderzoek naar de stand van zaken rondom het onderzoekend vermogen van de mbo docenten binnen Curio. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat mbo docenten een nieuwsgierige houding laten zien wanneer zij een bepaalde handelingsverlegenheid ervaren. Wel bleek dat er niet altijd bewust wordt gekozen voor een aanpak die op basis van passende grondigheid aansluit bij de vraag of het probleem. Daarnaast wordt opgedane kennis beperkt gedeeld met collega's en vindt er in weinig gevallen doorwerking plaats door deze kennis op te nemen in school- en organisatiebeleid. Naar aanleiding van het onderzoek van Ceelen-Meevissen (2025) is in de onderzoeksvisie (Baay, 2026) dan ook de ambitie opgenomen om te verkennen hoe nieuwsgierigheid en passende grondigheid breder verankerd kunnen worden in de onderwijscultuur binnen Curio.

Om passende grondigheid binnen Curio te kunnen versterken, is de opdracht geformuleerd om een digitale omgeving te ontwikkelen waar alle medewerkers van Curio terecht kunnen voor relevante onderzoeksinformatie. Het is echter nog onduidelijk aan welke inhoudelijke, functionele en organisatorische eisen een dergelijke omgeving zou moeten voldoen om bij te kunnen dragen aan de passende grondigheid binnen de organisatie. Dit vooronderzoek richt zich op het verkennen van de ontwerpisen die aan de digitale onderzoeksomgeving moeten worden gesteld.

2 Theoretisch kader

De term onderzoekend vermogen kan worden gedefinieerd als 'de competentie om in professionele situaties vast te kunnen stellen waar adequate (handelings)kennis ontbreekt, en waar nodig deze ontbrekende kennis met passende grondigheid te kunnen creëren én bruikbaar te maken voor de professionele context' (Munneke, 2024, p. 13). Binnen deze definitie is er sprake van de kenmerken kenniscreatie, passende grondigheid en doorwerking. Bij *kenniscreatie* gaat het om het kunnen waarnemen en benoemen waar kennis lijkt te ontbreken, waarbij kennis zowel draait om het weten als kunnen. Bij het kenmerk *passende grondigheid* gaat het om het maken van bewuste en onderbouwde keuzes waarbij de strategieën opzoeken, uitzoeken en onderzoeken gekozen kunnen worden. *Doorwerking* gaat vervolgens over de samenwerking om deze opgedane kennis bruikbaar te maken binnen de professionele context (Munneke, 2024).

Omdat vanuit Curio de opdracht is geformuleerd om de passende grondigheid te versterken, zal op dit kenmerk worden ingezoomd. Zoals hierboven beschreven, kunnen zowel opzoeken, uitzoeken als onderzoeken worden gekozen als strategie om antwoord te geven op een bestaande vraag. Opzoeken kan tot uiting komen door even iets te googelen of een collega te vragen. Bij uitzoeken worden verschillende, bestaande bronnen vergeleken. Dit kunnen zowel literatuur als ervaringen van verschillende collega's zijn. Bij onderzoeken gaat het om het systematisch en methodisch doorlopen van een onderzoekscyclus. Alle drie deze vormen zijn onderdeel van het onderzoekend vermogen, waarbij het van belang is dat er een bewuste afweging wordt gemaakt bij de keuze van aanpak (Munneke, 2024). Daarnaast is het volgens Munneke (2024) cruciaal om samen te werken met anderen om tot kenniscreatie te kunnen komen.

Hoewel de literatuur inzicht biedt in wat onderzoekend vermogen inhoudt en welke ontwerpprincipes bijdragen aan effectieve leer- en werkomgevingen, zegt deze kennis nog weinig over de specifieke behoeften van docenten binnen de context van Curio. Het doel van deze digitale onderzoeksomgeving is dat deze daadwerkelijk in de praktijk zal worden gebruikt door collega's binnen Curio. Het is dan ook van belang dat er een digitale onderzoeksomgeving wordt ontwikkeld die zowel theoretisch onderbouwd is, als een die aansluit bij de praktijk. Deze digitale onderzoeksomgeving zal dan ook worden ontwikkeld op basis van kennis uit de wetenschap, praktijk en context van Curio, waardoor deze werkwijze aansluit bij Evidence-informed werken (van Rossum et al. 2020).

Het doel is om een duurzame digitale onderzoeksomgeving te ontwikkelen. Dit houdt in dat de digitale onderzoeksomgeving een langere tijd in het onderwijsproces kan blijven bestaan en voortdurend kan worden bijgesteld en vernieuwd door middel van een iteratief proces (Krijgsman et al., 2022). Om de innovatie duurzaam in de onderwijspraktijk te kunnen verankeren, noemen zowel Droppers et al. (2021) en Krijgsman et al. (2022) *gespreid leiderschap* als aanbeveling. Dit houdt in dat de verantwoordelijkheid rondom de digitale onderzoeksomgeving niet wordt belegd bij slechts één persoon, zodat de digitale onderzoeksomgeving blijvend ontwikkeld kan worden op het moment dat er iemand wegvalt.

3 Praktijkanalyse

Dit hoofdstuk bestaat uit een praktijkanalyse die als basis dient voor het ontwerp van de digitale onderzoeksomgeving. Deze analyse richt zich enerzijds op de behoeften, ervaringen en werkwijzen van docenten rondom de uitvoering van onderzoek. Anderzijds is gekeken naar de context waarbinnen de omgeving gebruikt zal worden met daarbij de geschiktheid van verschillende digitale kanalen.

Behoeftanalyse

Om de behoeften van collega's in kaart te brengen is gebruik gemaakt van een vragenlijst door middel van het programma ROCSpiegel. De vragenlijst is ingevuld door 40 respondenten, waaronder collega's die momenteel een PDG-traject volgen (25), collega's met een afgeronde masteropleiding (10), collega's met een eerstegraads lesbevoegdheid (2) en enkele collega's met een combinatie van bovenstaande achtergronden (3). De belangrijkste resultaten zullen hieronder worden weergegeven:

Huidige bronnen en samenwerking

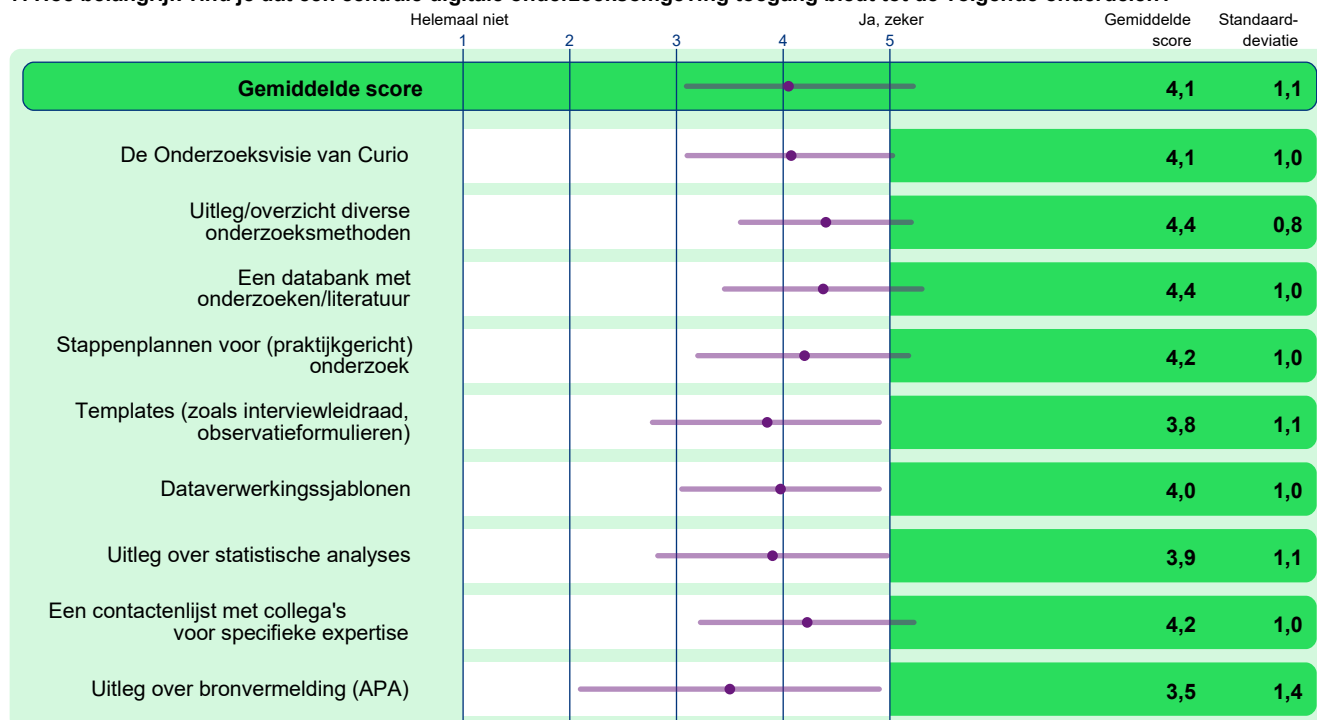
Op dit moment werkt 37% van de respondenten samen met andere collega's rond onderzoek. Het meest gebruikte kanaal hiervoor is Microsoft Teams (93%), gevolgd door het werken in onlinedocumenten zoals Word en Excel (64%). Ook heeft meer dan de helft van de respondenten (57%) aangegeven gebruik te maken van SharePoint/OneDrive en E-mail als het gaat om samenwerken rondom onderzoek.

De inspiratie voor deze onderzoeken wordt voornamelijk gehaald uit vakliteratuur (74%) en wetenschappelijke artikelen/databanken (63%).

Behoeften m.b.t. inhoud van de digitale onderzoeksomgeving

In de vragenlijst zijn een aantal suggesties voor de inhoud in de vraag opgenomen. In figuur 1 is zichtbaar dat alle voorgestelde inhoud door de participanten als belangrijk wordt gezien. De onderdelen die als belangrijkste worden aangemerkt zijn: toegang tot uitleg over diverse onderzoeksmethoden, een databank met onderzoeken/literatuur, een contactenlijst met collega's voor specifieke expertise en stappenplannen voor de uitvoering van onderzoek. Daarnaast kregen de participanten de mogelijkheid om zelf relevante inhoud in te brengen. Maar liefst 53% van de respondenten geeft aan behoefte te hebben aan een overzicht van lopende en afgeronde onderzoeken die binnen Curio worden of zijn gedaan.

7. Hoe belangrijk vind je dat een centrale digitale onderzoeksomgeving toegang biedt tot de volgende onderdelen?

Figuur 1 Behoeften inhoud digitale onderzoeksomgeving

Behoeften m.b.t. samenwerking en ondersteuning

In de behoeftepeiling komt naar voren dat collega's het belangrijk vinden om contact te hebben met andere onderzoekende collega's. Dit blijkt uit een gemiddelde score van 4,0 op een schaal van 1 tot 5. Ook geven collega's aan behoefte te hebben aan een chatfunctie/Q&A om vragen te stellen en informatie te kunnen delen. Op deze vraag werd een gemiddelde van 3,8 gescoord op een schaal van 1 tot 5. Hetgeen wat collega's graag met elkaar willen delen zijn: eindproducten (78%) en bronnen (75%).

Behoeften met betrekking tot gebruik

Tot slot hebben de respondenten aangegeven welke factoren het gebruik van de digitale onderzoeksomgeving kunnen belemmeren of juist stimuleren. De belangrijkste stimulerende factoren die worden genoemd, zijn: overzichtelijkheid (35%), vindbaarheid (30%) en communicatiemogelijkheid (13%). Deze factoren komen andersom ook terug in de belemmerende factoren. Tot slot wordt te veel informatie door 23% van de participanten benoemd als belemmerende factor.

Belangrijkste aandachtspunt

Tot slot hebben de respondenten één onderdeel mogen aangeven dat écht niet mag ontbreken in de digitale onderzoeksomgeving. Hieruit kwam een onderdeel sterk naar voren, namelijk toegang tot bronnen/literatuur (38%).

Verkenning digitale middelen

Ondanks dat er in dit vooronderzoek voornamelijk is gefocust op de inhoud van de digitale onderzoeksomgeving, zijn er ook verkennende gesprekken gevoerd met betrekking tot de mogelijke digitale kanalen. Deze gesprekken hebben plaatsgevonden met andere mbo instellingen, de coöperatieve organisatie SURF en de IT-afdeling binnen Curio.

Mbo-instellingen

Er is contact geweest met drie andere mbo-instellingen in Nederland: Scalda, ROC Midden Nederland en ROC Nijmegen. Zowel bij Scalda als bij ROC Midden Nederland is momenteel nog geen centrale plek waar onderzoeken worden gedeeld. Beide instellingen geven aan dat kennisdeling een belangrijk onderdeel is van het onderzoekend vermogen en dat hier binnen hun organisatie behoefte aan is.

ROC Nijmegen heeft op dit gebied al flink wat stappen gezet. Zij maken gebruik van zowel een digitale als fysieke *onderzoeksgemeenschap*. Online wordt gewerkt met de tool *Engage* van Microsoft. Collega's kunnen hierin de samenwerking opzoeken en bij elkaar terecht voor expertise. Daarnaast wordt er regelmatig een fysieke bijeenkomst georganiseerd wat zij het *onderzoekslot* noemen. Deze bijeenkomst wordt georganiseerd door 3 onderzoekers en is gericht op het beantwoorden van vragen rondom onderzoek. Dit zijn zowel grote als kleine vragen welke soms vooraf worden aangemeld en soms niet. Daarnaast beschikken deze onderzoekers over een contactenlijst van ongeveer tweehonderd personen met specifieke expertise waarnaar de onderzoekers collega's kunnen doorverwijzen.

SURF

SURF is een coöperatieve organisatie die verschillende digitale voorzieningen en ICT-diensten aanbiedt ter ondersteuning van onderwijs en onderzoek. Een van deze voorzieningen is de Research Drive. Er is verkend of deze voorziening passend is voor de digitale onderzoeksomgeving. De Research Drive biedt een beschermde omgeving waarin gegevens kunnen worden gedeeld en data kan worden opgeslagen. Dit bevordert de samenwerking tussen onderzoeksgroepen. De Research Drive biedt echter niet de mogelijkheid om organisatiebreed data beschikbaar te maken, terwijl dit juist het doel is van de digitale onderzoeksomgeving die voor alle collega's toegankelijk zou moeten zijn. Voor kleinere onderzoeksgroepen, zoals een Practoraat of Leerlab, biedt het wel mogelijkheden om data veilig op te slaan en onderling te delen. Daarnaast kan data ook met externe personen worden gedeeld. Een andere voorziening, die mogelijk wel passend is voor de digitale onderzoeksomgeving, is de Sharekit van SURF. Deze voorziening is een online opslagplaats voor zowel wo, hbo als mbo, waarbij onderzoek publicaties en openleermaterialen worden opgeslagen en gedeeld met anderen.

IT-afdeling Curio

In de behoeftepeiling kwam naar voren dat veel collega's op dit moment samenwerken rondom onderzoek via voorzieningen van Microsoft. Omdat Curio op dit moment al gebruikmaakt van de diensten van Microsoft, is samen met de IT-afdeling gekeken welke mogelijkheden geboden kunnen worden voor de digitale onderzoeksomgeving. Via SharePoint kan een organisatiebrede groep worden gecreëerd die direct zichtbaar is vanaf de hoofdpagina. Binnen deze groep kunnen verschillende 'documenten' worden aangemaakt waarop geklikt kan worden. Een collega kan door te klikken bijvoorbeeld worden doorgelinkt naar een bibliotheek met bestanden, waar bijvoorbeeld afgeronde onderzoeken en visiestukken terug te vinden zijn. Ook een Q&A is een mogelijk document waarin collega's vragen kunnen stellen. Daarnaast kunnen collega's verzoeken indienen om nieuwsberichten op deze pagina te laten publiceren. Microsoft Teams kan worden gebruikt om collega's te laten samenwerken rondom onderzoek. Hierin kan data van lopende onderzoeken worden verzameld. Toegang vragen tot deze Teams is echter wel noodzakelijk, waardoor niet alle collega's automatisch toegang hebben.

De resultaten uit de behoefteanalyse vormen samen met de verkenning van digitale middelen de basis voor het ontwerpvoorstel in hoofdstuk 4.

4 Ontwerpvoorstel en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste bevindingen uit de praktijkanalyse samengevat. Deze vormen de basis voor het ontwerpvoorstel van de digitale onderzoeksomgeving. Daarnaast worden aanbevelingen gedaan voor de implementatie van deze digitale onderzoeksomgeving.

- **Maak gebruik van bestaande Microsoft-functionaliteiten**

Zet in op Microsoft Teams als samenwerkingsplatform en SharePoint als centrale bibliotheek. Uit de behoefteanalyse blijkt dat collega's al vertrouwd zijn met deze omgeving, wat het gebruik vergemakkelijkt. Uit het overleg met de IT-afdeling komt naar voren dat deze combinatie het beste aansluit bij de gewenste functionaliteiten. Voor het aanmaken van een groep op de hoofdpagina van SharePoint is toestemming nodig van de afdeling Marketing & Communicatie. Dit rapport kan dienen ter ondersteuning van deze aanvraag.

- **Bouw de content gefaseerd op**

Verzamel relevante content in eerste instantie binnen Teams, aangezien hiervoor al een geschikte omgeving beschikbaar is. Zodra toestemming voor SharePoint is verkregen, kan deze content worden verplaatst naar een centrale bibliotheek. Belangrijke content omvat onder andere de onderzoeksvisie, uitleg van onderzoeksmethoden, stappenplannen, dataverwerkingssjablonen en een contactenlijst van collega's met specifieke expertise.

- **Faciliteer toegang tot onderzoek via externe databronnen**

De behoefteanalyse laat zien dat er een sterke behoefte is aan een databank met onderzoeken. Omdat het interne aanbod van onderzoeken binnen Curio op dit moment nog onvoldoende toereikend is, is het raadzaam om koppelingen naar externe databanken toe te voegen zowel in Teams als later in SharePoint. Daarnaast kan SURF Sharekit verder worden verkend als mogelijke aanvulling.

- **Stimuleer onderlinge communicatie tussen onderzoekers**

Collega's geven aan behoefte te hebben aan laagdrempelig contact en de mogelijkheid om vragen te stellen. De chatfunctie binnen Teams kan hiervoor effectief worden ingezet.

- **Zorg voor overzichtelijkheid en goede vindbaarheid**

Collega's vinden het belangrijk dat informatie overzichtelijk en goed vindbaar is. Geef onderzoek daarom een duidelijke plek op de hoofdpagina van SharePoint en werk met logische koppelingen. Beperk de hoeveelheid informatie per pagina en gebruik duidelijk benoemde mappen. De zoekfunctie in SharePoint draagt daarnaast bij aan het eenvoudig terugvinden van documenten.

- **Vergroot de bekendheid en het gebruik van de digitale onderzoeksomgeving**

Zorg ervoor dat collega's op de hoogte zijn van het bestaan en de mogelijkheden van de digitale onderzoeksomgeving. Actief gebruik door een brede groep draagt bij aan het verrijken en actueel houden van de content.

- **Organiseer gespreid eigenaarschap**

Beleg het beheer en onderhoud van de digitale onderzoeksomgeving bij meerdere personen. Dit voorkomt afhankelijkheid van één individu en borgt de continuïteit van de omgeving (Droppers et al., 2021; Krijgsman et al., 2022).

- **Voer vervolgonderzoek en evaluatie uit**

Evalueer de digitale onderzoeksomgeving nadat deze enige tijd in gebruik is. Breng in kaart hoe collega's de omgeving ervaren en waar verbeterpunten liggen, zodat de omgeving gericht kan worden doorontwikkeld.

5 Actiepunten

In dit hoofdstuk worden concrete, praktische actiepunten beschreven voor het vormgeven van de digitale onderzoeksomgeving:

- Het rapport wordt gedeeld met de opdrachtgever in het huidige schooljaar.
- De Teams-omgeving wordt gevuld met relevante content, die in een later stadium wordt overgezet naar SharePoint. Dit proces start in het huidige schooljaar en wordt doorlopend voortgezet.
- Na goedkeuring van dit rapport wordt toestemming gevraagd aan Marketing & Communicatie voor het aanmaken van een groep op de hoofdpagina van SharePoint.
- In samenwerking met de IT-afdeling wordt, na het verkrijgen van toestemming, een praktische uitwerking gemaakt voor de inrichting van SharePoint.
- Er wordt afgestemd welke personen verantwoordelijk zijn voor het beheer en onderhoud van de onderzoeksomgeving, inclusief bijbehorende taken en facilitering.
- De onderzoeksomgeving wordt onder de aandacht gebracht bij collega's, bijvoorbeeld via de PDG-opleiding en later via organisatiebrede communicatiekanalen.
- Er wordt een evaluatiemoment vastgesteld zodra de onderzoeksomgeving in gebruik is genomen.
- In het komende schooljaar wordt nader onderzocht hoe een *onderzoeksgemeenschap* vorm kan krijgen. Hiervoor wordt opnieuw contact gezocht met ROC Nijmegen.

6 Literatuurlijst

- Baay, P. (2026). *Curio Onderzoeksvisie*.
[Curio_onderzoeksvisie_verslag.pdf](#)
- Ceelen-Meevissen, A. (2025). Onderzoekend vermogen van mbo-docenten binnen Curio.
[Curio_onderzoeksverslag_V4.pdf](#)
- Curio. (2023). *Curio instellingsplan 2024–2030*.
[Curio Instellingsplan_0.pdf](#)
- Droppers, A., Ermers, C., Gruijthuijzen, R.-J., Jonker, R., Meijer, L., Nicolassen, I., Overdiep, C., Roon, L., Smit, B., & Snoek, M. (2021). *Grenzen verleggen*. Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO).
<https://www.nko.nl/sites/nro/files/media-files/Grenzen-verleggen.pdf>
- Krijgsman, C., Snoek, M., Abels, S., Dekkers, M., Van Gemert, M., Thurlings, M., & Technische Universiteit Eindhoven. (2022). Duurzame onderwijsideeën in het onderwijs: Een systematische literatuurreview. Technische Universiteit Eindhoven.
https://pure.tue.nl/ws/portalfiles/portal/209091659/Krijgsman_et_al_2022_duurzame_onderwijsideeën_in_het_onderwijs_DEF.pdf
- Munneke, L. (2024). Over de sandwich en de satéprikker: onderzoekend vermogen als kerncompetentie van onderwijsprofessionals. *Tijdschrift Onderwijspraktijk Studies*.
<https://tijdschriftops.nl/article/view/14349/20654>
- Van Rossum, B., Ellenbroek, L., de Vente, P. (2020). Sleutels voor evidence informed werken: een verkenning naar mechanismen die bijdragen aan duurzame onderwijsverbetering. Platform Samen Onderzoeken, PO-Raad, NRO. [Startnotitie-Sleutels-voor-evidence-informed-werken.pdf](#)